

Liite 9. Vastineet Tampereen vesihuollon toiminta-alueita koskevista karttaesityksistä ja selostuksista annettuihin lausuntoihin sekä niiden huomioiminen jatkotarkastelussa

Lausunto a: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), saapunut 22.11.2023

Lausunto b: Kaupunkiympäristön palvelualue, terveydensuojelu, saapunut 10.11.2023

Lausunto c: Kaupunkiympäristön palvelualue, ympäristönsuojelu, saapunut 17.11.2023

Lausunto d: Kaupunkiympäristön palvelualue, yleiskaavoitus, saapunut 21.11.2023

Sisällys

1	Lausunto a: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	3
1.1	Lausunto: Velaatan vesiyhtymä (talousvesi)	3
1.2	Vastine: Velaatan vesiyhtymä (talousvesi)	4
1.3	Lausunto: Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunta	5
1.4	Vastine: Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunta	7
1.5	Lausunto: Nurmin Vesihuolto-osuuskunta	8
1.6	Vastine: Nurmin Vesihuolto-osuuskunta	9
1.7	Tampereen Vesi	10
1.7.1	Lausunto: kantakaupunki	10
1.7.2	Vastine: kantakaupunki	11
1.7.3	Lausunto: Kaukajärven eteläranta	13
1.7.4	Vastine: Kaukajärven eteläranta	13
1.7.5	Lausunto: Kämenniemi	14
1.7.6	Vastine: Kämenniemi	14
1.7.7	Lausunto: toiminta-aluekartat	15
1.7.8	Vastine: toiminta-aluekartat	15
1.7.9	Muuta	15
2	Lausunto b: Kaupunkiympäristön palvelualue, terveydensuojelu	16
2.1	Lausunto	16
2.2	Vastine	16
3	Lausunto c: Kaupunkiympäristön palvelualue, ympäristönsuojelu	17
3.1	Lausunto	17
3.2	Vastine	17
4	Lausunto d: Kaupunkiympäristön palvelualue, yleiskaavoitus	18
4.1	Lausunto	18
4.2	Vastine	19
	Lähteet	21

1 Lausunto a: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

1.1 Lausunto: Velaatan vesiyhtymä (talousvesi)

Velaatan vesiyhtymän toiminta-alue esitetään kokonaan supistettavaksi. ELY-keskus toteaa, että supistaminen tulee aina perustella huolellisesti. Samalla ELY-keskus toteaa, että toiminta-alueen supistamisen selvityksessä tulee tarkastella, onko kunnalla vesihuollon järjestämisvelvollisuus Velaatan vesiyhtymän toiminta-alueella ja sen lähialueilla. Suurehkon asukaskoukon tarve vesihuoltopalveluille tulee tarkastella mahdollisen asemakaavaan ja YKR-taajamaan perustuen. Selvityksessä tulee arvioida myös alueen terveydensuojelulliset ja ympäristönsuojelulliset syyt keskitetyt vesihuollon järjestämiselle.

Vesihuoltolaissa ei ole säädetty tarkemmin perusteista, joilla toiminta-alueita voidaan supistaa. Korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännössä (mm. KHO 2017:7, KHO 2021:154, KHO 2022:28) on kuitenkin muodostunut lähtökohtia toiminta-alueen supistamispäätösten lainmukaisuuden arvioimiseksi. Ensinnäkin toiminta-alueita supistettaessa tulisi huomioida vesihuoltolain 6 ja 7 §, jotka määrittelevät sen, mille alueille toiminta-alue on hyväksyttävä. ELY-keskus katsoo, että tällaisia alueita ei tulisi supistaa toiminta-alueesta, jollei toiminta-alueita hyväksytä samalla jollekin toiselle vesihuoltolaitokselle. Korkein hallinto-oikeus on ratkaisukäytännössään korostanut toiminta-aluepäätöksen pysyvyyttä, jonka mukaisesti lähtökohtana toiminta-alueen supistamista koskevassa päätöksessä on pidettävä, että olosuhteissa on tapahtunut jokin muutos aiempaan toiminta-alueen hyväksymistä koskevaan päätökseen. Muutos voi liittyä palveluiden tarpeen huomattavaan pienenemiseen aiempaan nähden, mutta myös muutoin vesihuoltolaitoksen toimintaedellytysten heikentymiseen. Lisäksi vesihuoltolain 8.2 §:n mukaisesti toiminta-alueen tulee olla sellainen, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti ja että vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön mukaisesti kunta voi muuttaa toiminta-alueen hyväksymispäätöstä, jos jompikumpi edellytyksistä ei enää myöhemmin täyty.

ELY-keskus pitää tärkeänä, että toiminta-alueiden supistamisten osalta esitetään edellä kuvatut perusteet. ELY-keskuksen mukaan toiminta-alueen supistaminen yksinomaan kunnan harkintaan perustuen on

oikeuskäytännössäkin katsottu ongelmalliseksi. Toiminta-alue esityksessä on ehdotettu Velaatan vesiyhtymän toiminta-alueen supistamista kokonaan. ELY-keskus muistuttaa, että mikäli edellä kuvatuilla perusteilla tähän päädytään, supistaminen edellyttää lisäksi, että kunta päättää VHL 8 a §:n mukaisesti verkostoihin liitettyjen kiinteistöjen vesihuollon turvaamisesta. Selvityksessä esitetään, että Velaatan vesiyhtymä vastaa talousveden jakelualueella samasta toiminnasta kuin aiemmin toiminta-alueellaan. ELY-keskus katsoo, että tässä toteutuu kunnan VHL 8 a §:n mukainen velvoite.

1.2 Vastine: Velaatan vesiyhtymä (talousvesi)

Supistamisselvityksessä on nyt aiempaa selkeämmin tuotu esille, että Velaatan vesiyhtymän alueella ei ole vesihuoltolain 6 §:n mukaista vesihuollon järjestämisvelvollisuutta. Alue ei ole taajama-aluetta eikä alueella ole todettu terveydensuojelullisia tai ympäristönsuojelullisia syitä.

Supistamisselvityksessä on myös tuotu aiempaa selkeämmin esille, että Velaatan vesiyhtymän kyky huolehtia vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti (VHL 8 §) on heikentynyt. Vesihuollosta ei peritä vesihuoltolain 19 §:n mukaisia käyttömaksuja, vaan maksuja peritään tarpeen mukaan epäsäännöllisesti. Vesiyhtymän toiminta ei ole taloudellisesti suunnitelmallista ja ennakoivaa vesihuoltotoimintaa.

Vuonna 2020 laaditussa Tampereen kaupungin ja Tampereen Veden vesihuollon kehittämissuunnitelmassa esitetään, että Velaatan vesiyhtymän tulee kehittää toimintaansa vesihuoltolain mukaiseksi (maksut, varautuminen, jne.) tai purkaa vesihuollon toiminta-alue (toiminta-alueen supistaminen kokonaisuudessaan). Velaatan vesiyhtymän osakkaat eivät näe tarvetta säännöllisille käyttömaksuille, minkä vuoksi toiminta-alueen purkaminen nähdään parempana vaihtoehtona.

Velaatan vesiyhtymän vesihuoltotoiminta on ollut vesiyhtymän perustamisesta saakka pienimuotoista eikä sen katsota välttämättä edellyttäneen vesihuoltolain mukaisen toiminta-alueen määrittämistä. Säännöllisten maksujen lisäksi toiminta-alueen määrittäminen lisää muun muassa myös vesiyhtymän raportointivelvoitteita.

Supistamisselvityksessä on esitetty, että Velaatan vesiyhtymä vastaa tämän työn yhteydessä määritetyllä talousveden jakelualueella samasta toiminnasta kuin aiemmin toiminta-alueellaan. Toiminta-alueen

supistamisen jälkeen vesiyhtymän vesihuoltotoiminta siirtyy vesihuoltolain piiristä pienen talousvesiasetuksen (sosiaali- ja terveysministeriön asetus pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista, 401/2001) piiriin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vesiyhtymän ei edellytetä perivän säännöllisiä käyttömaksuja ja raportointivelvoite vesihuollon tietojärjestelmään Veetiin poistuu. Vesihuoltotoimintaa valvoo edelleen kunnan terveydensuojeluviranomainen ja toimintaa koskevat edelleen säädösten mukaiset terveydensuojelulliset velvoitteet. Vesiyhtymän tulee edelleen varautua erityistilanteisiin, kuten talousveden saastumiseen tai talousveden saatavuushäiriöihin. Myös ELY-keskus katsoo, että näin toteutuu kunnan VHL 8 a §:n mukainen velvoite.

Supistamisselvityksessä on täsmennetty, että Velaatan vesiyhtymän toiminta-alueen purkaminen ja talousveden jakelualue on määritetty yhteistyössä vesiyhtymän edustajan kanssa. Kiinteistöjä, joita muutos koskee, on kuultu muutoksen yhteydessä.

1.3 Lausunto: Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunta

Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnan toiminta-alueesta esitetään supistettavaksi useita kiinteistöjä, yhteensä noin 32 vapaa-ajan asuntoa ja neljä vakituista asuntoa, joilla ei ole liittymää. Toiminta-alueita esitetään laajennettavaksi koskemaan neljää vapaa-ajan asuntoa ja kolmea vakituista asuntoa. Nämä ovat jo liittyneet osuuskunnan verkostoon.

Supistamista on perusteltu terveydensuojelullisilla syillä. ELY-keskus huomauttaa, että toiminta-aluepäivityksen selostuksessa näitä ei ole tarkemmin avattu, vaan viitataan talousveden riittämättömyyteen. Lisäksi selvityksessä on todettu, että alueelta ei ole löydetty uusia paikkoja pohjavedenottoon. ELY-keskus katsoo, että selvityksessä ei käy ilmi, onko tarkasteltu vedenhankinnan yhteistyötä muiden vesihuoltolaitosten kanssa. ELY-keskus muistuttaa, että vedenriittävyysongelmissa toiminta-alueen supistaminen on viimesijainen vaihtoehto. Näin ollen selostuksessa tulisi esittää tarkemmin supistamistarpeeseen johtaneita syitä.

ELY-keskus katsoo, että supistamisen perusteluissa vedenhankinnan ongelmia on hyvä tarkastella suhteessa vesihuoltolain 8.2 §:iin, jonka mukaisesti toiminta-alueen tulee olla sellainen, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti ja että vesihuollon kustannusten kattamiseksi

perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön mukaisesti kunta voi muuttaa toiminta-alueen hyväksymispäätöstä, jos jompikumpi edellytyksistä ei enää myöhemmin täyty.

Supistamistilanteessa on kuitenkin tarkasteltava kunnan vesihuollon järjestämisvelvollisuus alueella sekä alkuperäisen toiminta-alueen määrittämisen syyt. ELY-keskus katsoo, että toiminta-alueetta ei tulisi supistaa niiltä osin, joilla kunnalla on järjestämisvelvollisuus VHL 6 ja 7 §:n mukaisesti, ellei kunta ratkaise järjestämisvelvollisuuttaan muulla VHL 7 §:n mukaisella tavalla.

ELY-keskus katsoo, että suurehkon asukasjoukon tarve vesihuoltopalveluille tulee tarkastella mahdolliseen asemakaavaan ja YKR-taajamaan perustuen. Selvityksessä tulee arvioida myös alueen terveyden- tai ympäristönsuojelulliset syyt keskitetyn vesihuollon järjestämiselle. Supistamista perusteltaessa suurehkon asukasjoukon tarpeen muodostumista on ELY-keskuksen mukaan syytä tarkastella myös seuraavan 5–10 vuoden ajanjaksolla.

ELY-keskus muistuttaa, että Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnan toiminta-alue sijaitsee pääosin alueella, jossa on sekä merkittävä arseeniriski että merkittävä fluoridiriski, joten terveydelliset tekijät korostuvat järjestämisvelvollisuuden arvioinnissa.

Toiminta-aluepäivityksen selostuksessa toiminta-alueetta esitetään supistettavaksi sellaisten osayleiskaavassa vakituiseen asumiseen osoitettujen kiinteistöjen osalta, jotka eivät ole liittyneet vesijohtoverkostoon ja joiden etäisyys vesijohtoverkostoon on yli 100 metriä. Toiminta-alueetta esitetään supistettavaksi myös sellaisten osayleiskaavassa vapaa-ajan asumiseen osoitettujen kiinteistöjen osalta, jotka eivät ole liittyneet vesijohtoverkostoon ja joilla ei katsottu olevan tarvetta talousvedenjakelulle (oma kaivo tai ns. kantovesi) huolimatta siitä, millä etäisyydellä vesijohtoverkostosta ne sijaitsivat. ELY-keskus muistuttaa, että supistamispäätöksen perusteluissa on syytä huomioida Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössään korostama toiminta-aluepäätöksen pysyvyys sekä olosuhteiden muutos supistamisen perusteiden lähtökohtana. Koska supistamispäätös muuttaa kiinteistöjen oikeutta liittyä vesihuoltolaitoksen verkostoon, pitää ELY-keskus tärkeänä, että kunta varmistaa, että supistettaviksi esitetyiltä kiinteistöillä ei ole tarvetta talousvesiverkostoon liittymiselle. Näin voidaan todeta vesihuoltolaitoksen palvelutarpeen pieneminen.

1.4 Vastine: Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunta

Selostuksessa on nyt aiempaa selvemmin tuotu esille perusteet, joilla toiminta-alueetta esitetään supistettavaksi. Lisäksi kaikkien supistettavien kiinteistön omistajille on toimitettu kuulemiskirje, huolimatta siitä, ovatko kiinteistöt rakennettuja vai eivät. (Tässä esityksessä toiminta-alueetta ei alun perinkään esitetty supistettavaksi sellaisten kiinteistöjen osalta, jotka ovat liittyneet vesihuoltolaitoksen verkostoihin.)

Selostuksessa on nyt aiempaa selkeämmin tuotu esille, että Sisaruspohjan alueella katsotaan olevan vesihuoltolain 6 §:n mukainen kunnan vesihuollon järjestämisvelvollisuus terveydensuojelullisten syiden vuoksi. Alue on korkean arseeni- ja fluoridiriskin aluetta, eikä alueella ole etsinnöistä huolimatta löydetty uusia pohjavedenottoaikoja, joilla verkostoon pumpattavan talousveden määrää voitaisiin lisätä. (Alueella ei katsota olevan vesihuoltolain 6 §:n mukaista kunnan vesihuollon järjestämisvelvollisuutta ympäristönsuojelullisten syiden ja/tai suurehkon asukasjoukon vuoksi.)

Tampereen Vesi teki lausuntokierroksen jälkeen (5.2.2024) kirjallisen periaatepäätöksen Kämenniemen vesihuollon yhdistämisestä kantakaupungin vesihuoltoverkostoon. Kustannusarvio rakentamiselle nykyarvona laskettuna on noin 5,7 miljoonaa euroa (Tilastokeskus 2024 maarakennuskustannusindeksi; FCG 2018; Pöyry Finland Oy, 2017). Tässä yhteydessä Sisaruspohjan alueen vesihuoltoverkosto voidaan liittää Tampereen Veden verkostoon ja Tampereen Veden verkostosta voidaan johtaa alueelle talousvettä. Rakennushanke tukee Sisaruspohjan osayleiskaavan toteutumista. Vesihuollon rakentamisaikataulua ei ole vielä päätetty.

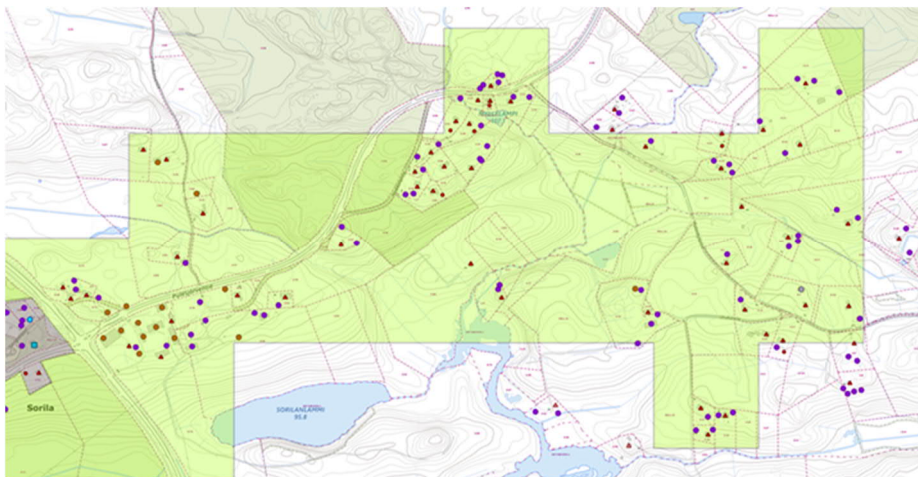
Toiminta-alueen supistaminen katsotaan tässä vaiheessa tarpeelliseksi Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnan toiminnan turvaamisen kannalta (VHL § 8). Vesiosuuskunta ei kykene vuonna 2004 määritetyllä toiminta-alueellaan huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti, mikäli sen tulisi järjestää talousvesi kaikille toiminta-alueen kiinteistöille. Yhdysvesijohdon rakentamisen kustannukset Tampereen keskustaajamasta olisivat osuuskunnalle liian suuret (kustannukset katettaisiin vesihuollon maksuilla, jotka muodostuisivat alueella kohtuuttomiksi). Kiinteistöjä, joita supistaminen koskee, on kuultu supistamisen yhteydessä.

Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnalle ei esitetä tämän päivityksen yhteydessä alustavia laajenemisalueita vuoden 2023 jälkeen. Toiminta-alueen laajentamista rajoittaa talousveden riittämätön määrä. Toiminta-alueella esitetään laajennettavaksi osayleiskaavassa esitetyn mukaiseksi yhdysviemärin ja yhdysvesijohdon rakentamisen sekä talousveden saannin turvaamisen myötä.

1.5 Lausunto: Nurmin Vesihuolto-osuuskunta

Esitys Nurmin Vesihuolto-osuuskunnan toiminta-alueeksi on pääosin yhtenevä nykyisen toiminta-alueen kanssa. Esityksessä toiminta-alueella on laajennettu Laurintanhuanhaaran alueella noin kymmenen asuinkiinteistön alueelle. Alue on taajamaa (YKR).

Esitetyn toiminta-alueen ulkopuolelle jää merkittävä osa taajamaa (YKR) Pulesjärventien alun sekä Hinkkalantien ja Palonkyläntien alueella. ELY-keskuksen mukaan, taajama-alueella on yli 40 vakituisten asutuksen kiinteistöä. Alla olevassa kuvassa asuinrakennukset merkitty punaisilla kolmioilla, YKR-taajama-alue on vaaleanvihreistä ruuduista koostuva alue. Toiminta-alueen selostuksessa todetaan, että laajeneminen tälle alueelle on vesiosuuskunnalle liian kallista, mutta selostuksesta puuttuu kustannustarkastelu.

Kuva 1 Pulesjärventien alun sekä Hinkkalantien ja Palonkyläntien alueella on taajama-alue (YKR) (vaaleanvihreä ruudukko)

ELY-keskus katsoo, että YKR-taajama ei ole yksinomainen peruste toiminta-alueen hyväksymiselle, mutta KHO:n ratkaisun (muu päätös 642/2023) perusteella sillä on erityistä painoarvoa asiassa. Etenkin, jos taajama on osa suurempaa taajama-alueita. Osa tästä toiminta-alueen ulkopuolella olevasta taajamasta on arseeniriskialuetta.

ELY-keskus katsoo, että Nurmin Vesihuolto-osuuskunnan toiminta-alue selostuksessa on aiheellista tarkastella tämän alueen tarve keskitetyille vesihuollolle tällä hetkellä ja seuraavan 5–10 vuoden ajanjaksolla sekä esittää alueen vesihuollon rakentamista koskeva kustannustarkastelu.

1.6 Vastine: Nurmin Vesihuolto-osuuskunta

Selostuksessa on nyt aiempaa selvemmin tuotu esille perusteet, joiden vuoksi toiminta-aluetta ei esitetä laajennettavaksi Pulesjärventien, Hinkkalantien ja Palonkyläntien alueille. Alueiden vakituisten asukkaiden määrää on tarkennettu yhdessä vesihuoltolaitoksen edustajan kanssa, ja selostukseen on tehty arvio alueiden vesihuollon rakentamiskustannuksista.

Nurmin Vesihuolto-osuuskunta laati vuonna 2003 kustannusarvion talousvesi- ja viemäriverkoston rakentamiseksi alueelle (Kaitavedentien ja Pulesjärventien risteyksestä Pulesjärventien ja Hinkkalantien risteykseen saakka). Suunnittelu keskeytettiin Tampereen kaupungin maankäytön suunnitelmien takia. Tällä hetkellä alueella on 18 mahdollista liittyjää, joista 13 on vakituksessa asuinkäytössä olevia kiinteistöjä ja 5 vapaa-ajan käytössä olevia kiinteistöjä (vesihuoltolaitoksen arvio).

Kustannusarvio rakentamiselle nykyarvona laskettuna on noin 320 000 euroa (Tilastokeskus 2024 maarakennuskustannusindeksi, kokonaisindeksi 2003–2023. Kustannuksiin on lisätty yksi pakettipumppaamo Pulesjärventie 118, 121, 122 ja 126 sijaitseville kiinteistöille). Liittyjäkohtaisiksi liittymiskustannuksiksi tulisi 18 000–25 000 euroa.

Palokylän alueella vakituksessa asuinkäytössä olevia kiinteistöjä on arviolta 12 kappaletta (vesihuoltolaitoksen arvio). Alueella ei ole vapaa-ajan käytössä olevia kiinteistöjä. Osuuskunta ei ole laatinut kustannusarviota Palokylän alueelle, mutta karkeasti edellä kuvatun kustannusarvion pohjalta arvioiden hankkeen kokonaiskustannuksiksi tulisi 180 000 euroa – 2 00 000 euroa ja liittyjäkohtaisiksi liittymiskustannuksiksi tulisi 15 000–17 000 euroa (rakennettavaa jakeluverkostoa arviolta 1 100–1 200 metriä, kustannukset 160–170 €/m). Laskelmien perusteena on, että jakeluverkosto rakennetaan ensiksi Pulesjärventien ja Hinkkalantien risteykseen saakka, josta verkostoa jatketaan Palokyläntietä pitkin taajama-alueen päähän saakka (Palokyläntie 102:lle saakka). On syytä huomioida, että rakentamiskustannukset monista tekijöistä (esim. työvoiman

saatavuus, maaperä jne.), ja siksi kustannukset voivat poiketa arvioidusta merkittävästikin.

Nurmin Vesihuolto-osuuskunnan nykyisellä toiminta-alueella liittymiskustannus on noin 6 000 euroa liittyjää kohden. Liittymiskustannuksien ei katsota muodostuvan liittyjille tasapuoliksi ja siksi toiminta-aluetta ei esitetä laajennettavaksi Kaitavedentien itäpuolelle (VHL 8 §).

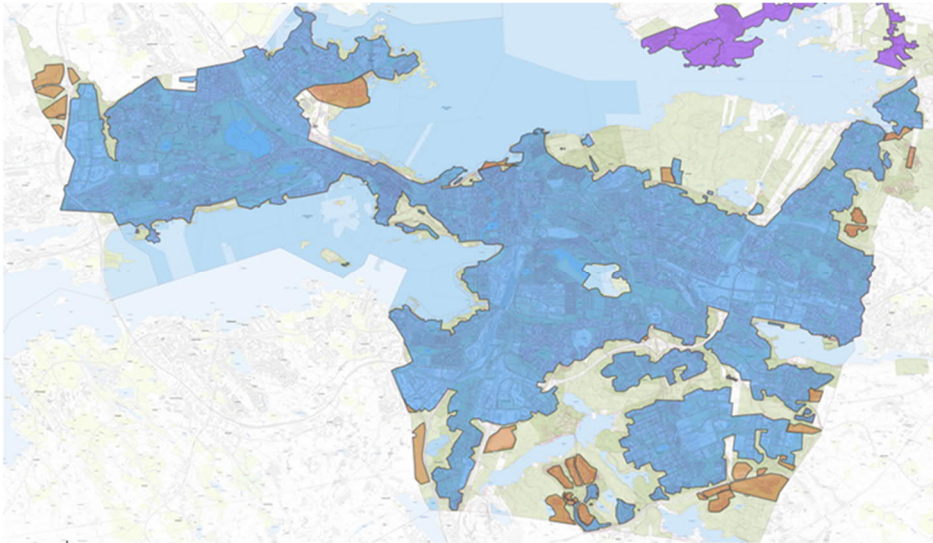
Alueen laajeneminen tapahtuu tulevaisuudessa ensisijaisesti asemakaavoituksen kautta, koska alue sijaitsee nykyisen asemakaava-alueen läheisyydessä.

1.7 Tampereen Vesi

Tampereen Veden toiminta-alue laajenee usealla alueella. Osa laajenemisesta päivittää toiminta-alueen vastaamaan kaupungin rakentumisen myötä muodostunutta tilannetta ja osa ennakoi lähivuosien yhdyskuntakehitystä.

1.7.1 Lausunto: kantakaupunki

Voimassa olevassa vuoden 2011 toiminta-alueessa on useita tavoitteellisen aikataulun osia (Kuva 2). Nyt käsittelyssä olevassa toiminta-aluerajauksessa pääosa näistä alueista on sisällytetty toiminta-alueeseen. ELY-keskus huomauttaa, että osa tavoitteellisella aikataululla olevista alueista on lausunnolla olevassa toiminta-alueen rajauksessa supistunut pois ilman perusteluja. ELY-keskus katsoo, että toiminta-alueen tavoitteellisella aikataululla merkityt osat eli ns. laajentumisalueet sisältyvät toiminta-alueeseen siltä osin kuin ne ovat olleet mukana vuonna 2011 hyväksytyssä toiminta-aluerajauksessa. Niiden tavoitteellinen aikataulu ei ole vesihuoltolaitosta sitova, mutta alue itsessään on toiminta-alueen osa samoin kuin muukin virallisesti hyväksytty toiminta-alue.

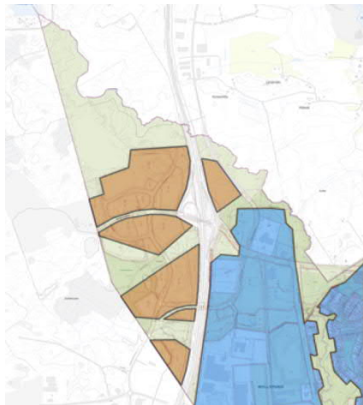

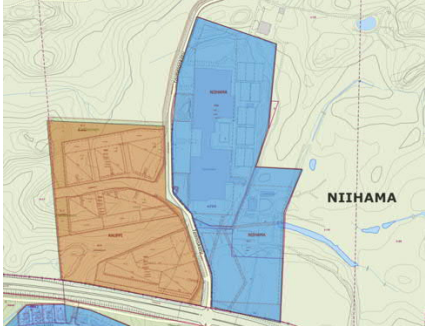
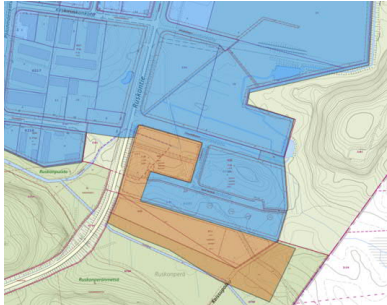
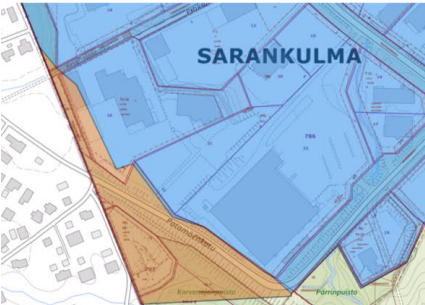
Kuva 2 Voimassa olevassa vuoden 2011 toiminta-alueessa on useita tavoitteellisen aikataulun osia (Tampereen kaupungin karttapalvelu; <https://kartat.tampere.fi/oskari/> → karttatasot → hydrografia → vesihuollon toiminta- alueet; ruskeat alueet).

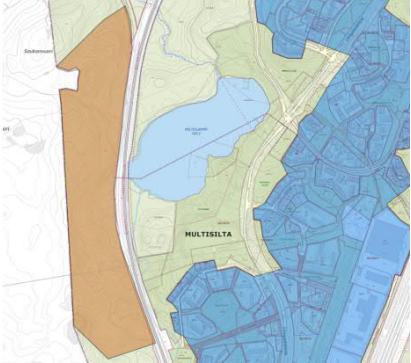
ELY-keskus muistuttaa, että näiden alueiden supistaminen pitää perustella vesihuoltolain 6 ja 7 §:n mukaisen tarkastelun kautta sekä tuoda esiin olosuhteiden muutos verrattuna vuoden 2011 toiminta- aluerajauksen perusteisiin kyseisillä alueilla, jotta Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännöissään korostama toiminta-aluepäätöksen pysyvyys tulee huomioitua.

1.7.2 Vastine: kantakaupunki

Selostukseen on nyt lisätty perustelu, miksi osa vuoden 2011 toiminta- alueen alustavista laajenemisalueista on jätetty pois tuoreesta toiminta- alue-esityksestä. Perustelut on esitetty alla olevassa taulukossa.

Kohde	Perustelu
Elinkaarentien alue ja Kolmenkulman yritysalue	Alueen kaavoitus on toteutunut erilaisella rajauksella kuin alun perin on suunniteltu. Kolmenkulman yritysalue on lisätty vuoden 2023 toiminta- alueeseen.

Tenniskadun länsipuoli Niihamassa	Alue on nykyisin osa laajaa Kaupinlaakson asuinalueetta, joka on merkitty toiminta-alueen alustavaksi laajenemisalueeksi vuosille 2024–2026.
Ruskontien itäpuoli Pikkusuntinkadun, Ruskonperänsäädun ja Aamuruskonkadun alueella	Asemakaavan toteutuminen on epätodennäköistä alueen rakennettavuuden ja luontoarvojen vuoksi.
Ruskonkehän ja Makkarajärvenkadun välinen alue Hervantajärvellä	Alue on kaavoitettu erityisalueeksi, jota voi käyttää rajoitetusti virkistykseen. Aluetta ei ole perusteltua liittää osaksi toiminta-alueetta. Mikäli alueelle on tulossa huoltorakennus tai vastaava, voidaan se liittää vesihuoltoon.
Patamäenkadun lounaispuoli Sarankulmassa	Asemakaan mukainen asuinpienalojen korttelialue ei ole toteutunut, eikä mahdollinen toteutumisaikataulu ole tiedossa.

Tampere – Helsinki junaradan länsipuoli Multisillassa	Asemakaavan valmistelu on lopetettu alueen rakennettavuuden ja luontoarvojen vuoksi.

Lausuntokierroksen jälkeen toiminta-alueeseen lisättiin osa vuonna 2011 laajenemisalueeksi esitetystä Kolmenkulman yritysalueesta sekä Leppäsen teollisuusalue. Toiminta-alueen alustavaksi laajenemisalueeksi lisättiin Kaupinlaakson alue, joka sisältää vuonna 2011 laajenemisalueeksi esitetyn Tenniskadun länsipuolen Niihamassa.

1.7.3 Lausunto: Kaukajärven eteläranta

Nykyisen toiminta-alueen ulkopuolella YKR-taajaman kattamalla alueella on sekä vakituista että vapaa-ajan asutusta. ELY-keskus toteaa, että on aiheellista tarkastella, onko tällä alueella kunnalla vesihuollon järjestämisvelvoite etenkin terveydellisten ja ympäristönsuojelullisten syiden perusteella.

1.7.4 Vastine: Kaukajärven eteläranta

Selostuksessa on nyt tuotu esiin, miksi Kaukajärven etelärannan kiinteistöjä ei esitetä osaksi toiminta-aluetta. Toiminta-alueen päivityksen yhteydessä ei ole noussut esiin sellaisia terveydensuojelullisia ja/tai ympäristönsuojelullisia syitä, joiden vuoksi toiminta-aluetta esitettäisiin laajennettavaksi Kaukajärven etelärannan alueelle.

Alueella on neljä vakituisesti asuttua kiinteistöä. Loput kiinteistöistä ovat vapaa-ajan kiinteistöjä. Kiinteistöistä osa on liittynyt Tampereen Veden verkostoihin yksityisten johtojen kautta ja osalla kiinteistöistä vesihuolto on järjestetty kiinteistökohtaisin ratkaisuin.

1.7.5 Lausunto: Kämmenniemi

Kämmenniemen toiminta-alue kattaa valtaosin YKR-taajaman, mutta alueen länsipuolella YKR-taajama ulottuu noin puoli kilometriä toiminta-alueen pidemmälle Rintamamiestien ja Toninveräjän suuntaan. Asiaa on käsitelty vesihuollon kehittämissuunnitelman valmistelupalaverissa 17.9.2020, jossa on todettu, että tilannetta tulee tarkastella valmisteltaessa toiminta-aluepäätöstä. Alla on ote neuvottelumuistiosta: "Kämmenniemen reuna-alue: Kämmenniemessä vesihuoltoverkostoa on laajennettu yksityisten henkilöiden toimesta Paavolantietä pitkin aina Rintamamiestielle asti. Laajennus on liitetty Tampereen Veden verkostoon. Alue tulee ottaa huomioon vesihuollon toiminta-alueen päivityksessä. Toiminta-alueen päivityksen yhteydessä on syytä harkita, onko alue liitettävä toiminta-alueeseen vesihuoltolain perustein (ympäristönsuojelu/terveydensuojelu/suurehko asukasjoukko/ yhdyskuntakehitys). Vesihuoltolaissa todetaan, että toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Alue, jolle verkostoa on laajennettu, jää osittain YKR-taajamaksi määritellyn ruudukon alle. Nämä asiat on otettava huomioon valmisteltaessa toiminta-aluepäätöstä. Ympäristön- ja terveydensuojeluviranomaiset on olennaista ottaa mukaan järjestämisvelvollisuutta ja toiminta-alueen koskeviin valmisteluprosesseihin."

Nyt esitettävää toiminta-alueen reunustaa lisäksi pohjoisessa ja etelässä tiheä vapaa-ajan ranta-asutus. Suurin osa näistä on osavuotiseen käyttöön soveltuvia vapaa-ajan asuinrakennuksia. ELY-keskus katsoo, että toiminta-alue selostuksessa tulee tarkastella näiden alueiden tarve keskitetylle vesihuollolle tällä hetkellä ja seuraavan 5–10 vuoden ajanjaksolla.

1.7.6 Vastine: Kämmenniemi

Selostuksessa on nyt tuotu esiin, miksi Kaukajärven etelärannan kiinteistöjä ei esitetä osaksi toiminta-alueen päivityksen yhteydessä ei ole noussut esiin sellaisia terveydensuojelullisia ja/tai ympäristönsuojelullisia syitä, joiden vuoksi toiminta-alueen esitettäisiin laajennettavaksi Kämmenniemessä Rintamamiestien ja Toninveräjän suuntaan. Kuten lausunnossa on mainittu, osa kiinteistöistä on liittynyt Tampereen Veden verkostoihin yksityisten johtojen kautta ja osalla kiinteistöistä vesihuolto on järjestetty kiinteistökohtaisin ratkaisuin.

1.7.7 Lausunto: toiminta-aluekartat

ELY-keskus muistuttaa, mitä tietoja toiminta-aluekartoissa tulee esittää. Lisäksi ELY-keskus muistuttaa, että kartassa ei tule vesihuoltolaitoksen turvallisuuden vaarantamisen vuoksi esittää yksityiskohtaista verkostojen sijaintia tai vedenottamoita.

1.7.8 Vastine: toiminta-aluekartat

Toiminta-aluekartoissa on esitetty tarvittavat tiedot (toiminta-aluearajaus, vesijohto ja/tai viemäriverkoston piiriin saatettavat alueet, tavoitteellinen yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaava toiminta-alueen eri osien saattaminen vesihuoltoverkostojen piiriin, ajantasainen YKR-taajamarajaus sekä karttamerkintöjen selitykset). Kartoissa ei ole esitetty vesihuoltolaitosten turvallisuutta vaarantavia tietoja.

1.7.9 Muuta

ELY-keskus pyytää toimittamaan vesihuoltolaitosten toiminta-alueita koskevat päätökset asiakirjaliitteineen Etelä-Savon ELY-keskukselle osoitteeseen kirjaamo.etela-savo@ely-keskus.fi. Vahvistettu toiminta-aluekartta pyydetään toimittamaan myös paikkatietokäyttöön soveltuvassa sähköisessä muodossa shapefile (SHP) -tiedostokokonaisuutena osoitteisiin pepe.lindqvist@ely-keskus.fi ja heidi.rauhamaki@ely-keskus.fi.

2 Lausunto b: Kaupunkiympäristön palvelualue, terveydensuojelu

2.1 Lausunto

Tampereen terveydensuojelulla ei ole huomautettavaa luonnoksista vesihuollon toiminta-alueiksi ja se kannattaa Velaatan vesiyhtymän toiminta-alueen lakkauttamista.

2.2 Vastine

Tampereen terveydensuojelun lausunto ei aiheuta toimenpiteitä.

3 Lausunto c: Kaupunkiympäristön palvelualue, ympäristönsuojelu

3.1 Lausunto

Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö on osallistunut toiminta-alueiden päivitystyöhön, joten ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että ympäristönsuojelullinen näkökulma on tullut jo valmistelussa huomioiduksi. Ympäristönsuojelulla ei ole huomautettavaa toiminta-alueiden rajauksista, eikä myöskään Velaatan vesiyhtymän toiminta-alueen muuttamisessa talousveden toiminta-alueeksi.

Ympäristönsuojelu pitää tärkeänä, että jatkossa toiminta-alueiden muutostarpeita tarkastellaan vähintään kolmen vuoden aikajaksolla ja tarvittaessa tiheämmin. Ympäristönsuojelu pitää tärkeänä myös sitä, että tarvittavat muutokset toiminta-alueiden rajauksiin tehdään ripeästi, jotta saadaan toiminta-alueet kattamaan alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellut yhdyskuntakehityksen vuoksi. Etenkin tämä tulee ympäristönsuojelun mukaan huomioida Nurmi-Sorilan ja Ojala-Lamminrahkan alueiden osalta, joita ei tässä toiminta-alue-esityksessä vielä sisällytetty toiminta-alueisiin.

3.2 Vastine

Ympäristönsuojelun lausunnon perusteella toiminta-alueeslostuksiin täsmennettiin toiminta-alueiden päivitystiheyttä siten, että toiminta-alueet päivitetään tarpeen mukaan ja niiden ajantasaisuus tarkistetaan 2–3 vuoden välein.

4 Lausunto d: Kaupunkiympäristön palvelualue, yleiskaavoitus

4.1 Lausunto

Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnan toiminta-alueen supistamista koskien yleiskaavoitus muistuttaa, että vuonna 2014 hyväksytyn osayleiskaavan mukaisesti alueelle on osoitettu 101 uutta asuinrakennuspaikkaa nykyisen vakituisen asumisen lisäksi. Alueen vesihuolto on tarkoitus hoitaa ensisijaisesti Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnan kautta ja toissijaisesti kiinteistökohtaisesti.

Yleiskaavoitus katsoo, että toiminta-alueen supistaminen heikentää kaavan mukaisilta rakennuspaikoilta mahdollisuutta liittyä vesiosuuskunnan vesijohtoon mikä vaikeuttaa arseeni- ja fluoririskialueella turvallisen käyttöveden saantia. Yleiskaavoitusyksikkö näkee, että Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnan toiminta-alueen supistaminen vaikeuttaa osayleiskaavan toteuttamista. Toiminta-alueen supistamista koskevassa valmistelussa tulisi myös varmistaa suunnitellun rajauksen ulkopuolelle jääville kiinteistöjen ja uusien rakennuspaikkojen omistajin kuuleminen lähettämällä kuulemiskirjeet kuten Velaatan vesiyhtymän alueen kiinteistöille on tehty.

Nurmin Vesihuolto-osuuskunnan toiminta-alueen osalta yleiskaavoitus muistuttaa, että alueella voimassa olevan Nurmi-Sorilan osayleiskaavan tarkistaminen on vireillä Sorilanjoen ja valtatie 9 välisellä alueella. Alueen voimassa olevaa osayleiskaavaa on tarkoitus muuttaa siten, että se mahdollistaa Ruotulasta siirtyvän laadukkaan golfkentän rakentamisen, Nurmin keskustan asuinrakentamisen ja tarvittavat lähipalvelut, pientalovaltaisen asumisen alueita, kaupan, palvelujen ja työpaikkatoimintojen alueita sekä kulttuurimaiseman ja luontoarvojen säilymisen sekä hyvät ja monipuoliset ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet.

Alueen pääkatuverkon muodostavat kaduksi muuttuva Kaitavedentie sekä tämän ja uuden Nurmin ohitustien väliin sijoittuva yhdyskatu, joka toimii Hyötyvoimankadun jatkeena. Koko osayleiskaava-alue on suunniteltu asemakaavoitettavaksi. Ensimmäinen asemakaava on golfalue ja siihen välittömästi liittyvät asumisen alueet Kaitavedentien länsipuolella. Asemakaavoitus käynnistyy vuoden 2024 alussa ja sen on määrä olla valmis tästä noin vuoden kuluttua. Asemakaavan toteuttaminen ja siihen liittyvä kunnallistekninen rakentaminen ajoittuu vuosille 2025–2028. Nurmin keskustan, Kaitavedentien ja ohitustien

välisen alueen sekä Sorilanjoen molempien Kaitavedentien länsipuolisten ranta-alueiden asemakaavoitukseen on varauduttu kaavoitusohjelmassa, ja kunnallisteknisessä suunnittelussa rakentaminen vaiheistuksen mukaan voisi ajoittua vuosille 2029–2035. Osin rakentamisen ajankohta riippuu ohitustien suunnittelun ja toteuttamisen aikataulusta. Nurmin ohitustie korvaa Kaitavedentien yleisenä tienä, ja on alkuosaltaan osa valtatie 9 rinnakkaistietä. Karttaliitteessä osoitettujen esitysten toiminta-alueen laajentamiseksi lisäksi tulee varautua maankäytön tehostumiseen nykyisellä toiminta-alueella Kaitavedentien varrella sekä Kristillisen koulun eteläpuolella. Golfkentän länsipuolisen alueen asemakaavoitusta ja kunnallistekniikan toteuttamista ei nähdä tarkoituksenmukaisena ennen Nurmi-Sorilan keskeisten alueiden rakentumista.

4.2 Vastine

Yleiskaavoituksen (ja Etelä-Savon ELY-keskuksen) lausunnon perusteella kaikkien supistettavien kiinteistön omistajille on toimitettu kuulemiskirje, huolimatta siitä, ovatko kiinteistöt rakennettuja vai eivät. (Tässä esityksessä toiminta-aluetta ei esitetty supistettavaksi sellaisten kiinteistöjen osalta, jotka ovat liittyneet vesihuoltolaitoksen verkostoihin.) Sisaruspohjan alueen vesiosuuskuntaa koskevassa toiminta-alueselostuksessa on nyt myös aiempaa selvemmin tuotu esille perusteet, joilla toiminta-aluetta esitetään supistettavaksi.

Sisaruspohjan alueella katsotaan olevan vesihuoltolain 6 §:n mukainen kunnan vesihuollon järjestämisvelvollisuus terveydensuojelullisten syiden vuoksi. Alue on korkean arseeni- ja fluoridiriskin aluetta, eikä alueella ole etsinnöistä huolimatta löydetty uusia pohjavedenottoaikoja, joilla verkostoon pumpattavan talousveden määrää voitaisiin lisätä. (Alueella ei katsota olevan vesihuoltolain 6 §:n mukaista kunnan vesihuollon järjestämisvelvollisuutta ympäristönsuojelullisten syiden tai suurehkon asukasjoukon vuoksi.)

Tampereen Vesi on sittemmin (5.2.2024) tehnyt periaatepäätöksen Kämmenniemen vesihuollon yhdistämisestä kantakaupungin vesihuoltoverkostoon. Kustannusarvio rakentamiselle nykyarvona laskettuna on noin 6 miljoonaa euroa (Tilastokeskus 2024 maarakennuskustannusindeksi; FCG 2018; Pöyry Finland Oy 2017). Tässä yhteydessä Sisaruspohjan alueen vesihuoltoverkosto voidaan liittää Tampereen Veden verkostoon ja Tampereen Veden verkostosta voidaan johtaa alueelle talousvettä. Tämänhetkisten päätösten mukaisesti yhdysvesijohdon suunnitelmat valmistuvat vuonna 2025 ja

rakentaminen valmistuu 2027 vuoden loppuun mennessä. Rakennushanke tukee Sisaruspohjan osayleiskaavan toteutumista.

Toiminta-alueen supistaminen katsottiin tässä vaiheessa tarpeelliseksi Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnan toiminnan turvaamisen kannalta (VHL § 8). Vesiosuuskunta ei kykene vuonna 2004 määritetyllä toiminta-alueellaan huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti, mikäli sen tulisi järjestää talousvesi kaikille toiminta-alueen kiinteistöille. Yhdysvesijohdon rakentamisen kustannukset Tampereen keskustaajamasta olisivat osuuskunnalle liian suuret (kustannukset katettaisiin vesihuollon maksuilla, jotka muodostuisivat alueella kohtuuttomiksi). Kiinteistöjä, joita supistaminen koskee, on kuultu supistamisen yhteydessä.

Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnalle ei esitetä tämän päivityksen yhteydessä alustavia laajenemisalueita vuoden 2025 jälkeen. Toiminta-alueen laajentamista rajoittaa talousveden riittämätön määrä.

Yleiskaavoituksen esittämät laajenemisalueet Nurmi-Sorilaan on lisätty Tampereen Veden toiminta-alueen alustaviksi laajenemisalueiksi siten kuin yleiskaavoitus on ne lausunnossaan esittänyt.

Lähteet

FCG, 2018. Kämenniemen ja kantakaupungin verkostojen yhdistäminen – yleissuunnitelman päivitys. [Viitattu 17.1.2024]. Saatavissa: https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-05/pt-vesihuollon_verkostojen_yhdistaminenkn_kantakaupunki_2018.pdf

Pöyry Finland Oy, 2017. Tampereen kaupungin pohjoisen haja-asutusalueen keskitetyn vesihuollon taloustarkastelu

Tilastokeskus, 2024. Maarakennuskustannusindeksi. [Viitattu 17.1.2024]. Saatavissa: <https://stat.fi/tilasto/maku>